

Monitoring losów zawodowych absolwentów

Uniwersytetu
Zielonogórskiego

Raport z badań

2021

Spis treści

Cele badania.....	2
Metodologia badania	4
Analiza danych.....	5
Uczestnicy badania	5
Aktywność na rynku pracy.....	10
Podejmowane kształcenie	20
Zadowolenie ze studiów.....	21
Wnioski	26
Spis wykresów.....	29

Wprowadzenie

Biuro Karier Uniwersytetu Zielonogórskiego od 2012 realizuje projekt związany z monitorowaniem losów zawodowych absolwentów Uczelni. Badania losów absolwentów są elementem wpisanym w działania w ramach wdrażania Uczelnianego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia. Pierwotnie realizacja tego zadania była rezultatem wymogów proceduralnych, ale w kolejnych latach systematyczne zdobywanie informacji zwrotnych od absolwentów okazało się być instrumentem pomocnym w projektowaniu oferty dydaktycznej, czy kreowaniu powiązań pomiędzy Uczelnią a lokalnym rynkiem pracy. Badanie losów absolwentów dostarcza także informacji, które mogą okazać się przydatne kandydatom na studia, studentom i absolwentom – przede wszystkim opinii na temat funkcjonowania uczelni i roli studiów w przebiegu kariery zawodowej absolwentów.

Wyniki kolejnej edycji badania absolwentów (z lat 2018 i 2019) stanowią podstawę empiryczną niniejszego raportu. Raport ten jest publikowany na stronie internetowej Uczelni w sposób ogólnodostępny. Jest on także prezentowany Dziekanom poszczególnych Wydziałów celem wyciągnięcia wniosków, które mogą wpłynąć na doskonalenie jakości kształcenia w konkretnych obszarach. Wybrane elementy raportu mogą być także wykorzystywane w działaniach promocyjnych realizowanych przez Uniwersytet Zielonogórski.

Cele badania

Nadrzędnym celem projektu jest odtworzenie ścieżki zawodowej absolwentów Uniwersytetu z uwzględnieniem tych ich cech, które mogą różnicować przebieg kariery zawodowej. Ważnym celem badania jest także sformułowanie szeregu rekomendacji sprzyjających podejmowaniu działań w celu efektywniejszego dostosowywania działań uczelni, w tym szczególnie programów kształcenia do rzeczywistych potrzeb rynku pracy.

Monitorowanie losów absolwentów służy odtworzeniu ścieżek aktywności zawodowej absolwentów Uniwersytetu Zielonogórskiego. Ścieżki te są rozpatrywane w kontekście uzyskanego wykształcenia i kwalifikacji oraz opinii o różnych wymiarach funkcjonowania uczelni - mają bowiem służyć doskonaleniu procesu dydaktycznego i działań podejmowanych przez uczelnię związanych z wejściem absolwentów na rynek pracy.

Uwzględnienie obiektywnych i subiektywnych wskaźników stwarza możliwość wielostronnej oceny procesu dydaktycznego, którego efektem ma być adekwatna do wykształcenia i kompetencji pozycja zawodowa.

Badanie pozwala także zdobyć informacje dotyczące planów i doświadczeń dalszego kształcenia absolwentów, mogą wskazywać na konieczność dostosowania kompetencji zawodowych do rynku pracy.

Podobnie jak poprzednich edycjach badania, sformułowane cele przybierają postać następujących pytań badawczych:

- **Jaka jest sytuacja zawodowa absolwentów po ukończeniu studiów?**
 - czy obecnie pracują, uczą się dalej?
 - w jakim stopniu wykonywany zawód jest związany z kierunkiem ukończonych studiów?
 - w jaki sposób znaleźli obecną pracę?

- **Jaki wykonują zawód, na jakim pracują stanowisku?**
 - na jakim stanowisku pracują?
 - jaka jest forma obecnego zatrudnienia?
 - jakie uzyskują dochody?

- **Czy i jakie formy kształcenia absolwenci podejmowali po ukończeniu studiów?**
 - jak często absolwenci decydują się na kontynuowanie nauki (studia, studia podyplomowe, kursy, szkolenia, itp.)?
 - w jakim stopniu doksztalcanie związane jest z ukończonym kierunkiem studiów?

- **Jak absolwenci oceniają ukończone studia?**
 - jak oceniają uzyskaną wiedzę i kompetencje w kontekście poszukiwania pracy?
 - jak oceniają uzyskaną wiedzę i kompetencje w kontekście obecnie wykonywanej pracy?

- **Jakie są opinie absolwentów Uniwersytetu Zielonogórskiego o uczelni i ukończonym kierunku studiów?**

Metodologia badania

Bazowe założenia badania pozostają niezmienione od pierwszej edycji – absolwentów z 2012 roku. Badanie od pierwszej edycji było realizowane wśród absolwentów Uniwersytetu Zielonogórskiego z jednego rocznika. Od dwóch lat badanie dotyczy absolwentów z dwóch roczników, tym razem z roku 2018 i 2019. Taki zabieg ma służyć możliwości zestawienia przez zainteresowane osoby i podmioty wyników badania z wynikami projektu ELA (Ekonomiczne Losy Absolwentów). Ogólnopolski projekt pozwala na uzyskanie najbardziej podstawowych charakterystyk przebiegu karier absolwentów dla uczelni, dziedzin nauki czy kierunków w czasie, ale informacje z tego badania nie są w żaden sposób uszczegóławiane i nie pozwalają na wyciąganie wniosków sprzyjających kształtowaniu wizerunku uczelni, ani zmian w ofercie programowej.

Monitoring losów absolwentów to badanie realizowane z wykorzystaniem elektronicznego formularza ankiety, do którego odsyłacz (link) jest dystrybuowany na dostępne adresy email absolwentów poprzez uczelniany system elektroniczny. Zaproszenie do udziału w badaniu i podzielenie się swoimi opiniami zostało wysłane łącznie do 4867 absolwentów.

Wykorzystanie narzędzi elektronicznych z jednej strony sprzyja elastyczności uczestnictwa w badaniu, zapewnia łatwość i szybkość przesyłania ankiet oraz minimalizację kosztów, z drugiej zaś strony przekłada się na obniżoną skuteczność badania i relatywnie mały odsetek zwrotów wypełnionych ankiet. Przez ostatnie lata realizacji projektu odsetek osób wypełniających ankietę systematycznie maleje. Pomimo monitowania absolwentów (kilkakrotnie w trakcie założonego czasu), pełną ankietę w tej edycji wypełniło 360 osób (7,3% populacji)¹ Badanie tym samym nie ma reprezentatywnego charakteru, ale ustalenia zawarte w niniejszym raporcie powinny być traktowane jako sygnały warte ewentualnego zestawiania z innymi danymi, gromadzonymi zarówno przez Uczelnię, jak i podmioty zewnętrzne.

Procedura realizacji części empirycznej badania, jak i analiza wyników spełniają wymogi ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych, uwzględniającej rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady Unii Europejskiej 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem

¹ Dla porównania: w pierwszej edycji badania (absolwenci 2012) uzyskano 17% kompletnych zwrotów, w poprzednim roku zaś (absolwenci 2016 i 2017) kompletnie wypełnionych ankiet uzyskano 7,4%. Absolwenci 2015 wypełnili ankiety w 6,5%, a z 2014 r. w 4,1%.

danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych)².

Analiza danych

Analiza danych zawartych w ankiecie miała charakter głównie ilościowy.

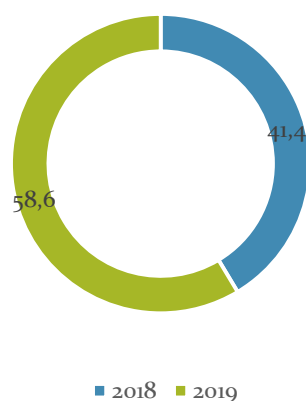
Uwzględnione w poszczególnych zestawieniach dane poddane zostały interpretacji ukazującej najbardziej widoczne powiązania między cechami. Stąd w wielu obszarach w opisach wyników nie są uwzględniane informacje o absolwentach wszystkich wydziałów.

Uczestnicy badania

Charakterystykę cech badanych oparto przede wszystkim na wskazaniu trybu i rodzaju studiów, ukończonym wydziale oraz kierunku studiów. To są te zmienne, które w bezpośredni sposób mogą różnicować opinie o przebiegu studiów i przebieg ścieżek zawodowych absolwentów Uniwersytetu Zielonogórskiego.

W tej edycji badania udział wzięli absolwenci dwóch roczników 2018 i 2019 – większość badanych to absolwenci z roku 2019 (58,6%).

Rok ukończenia studiów

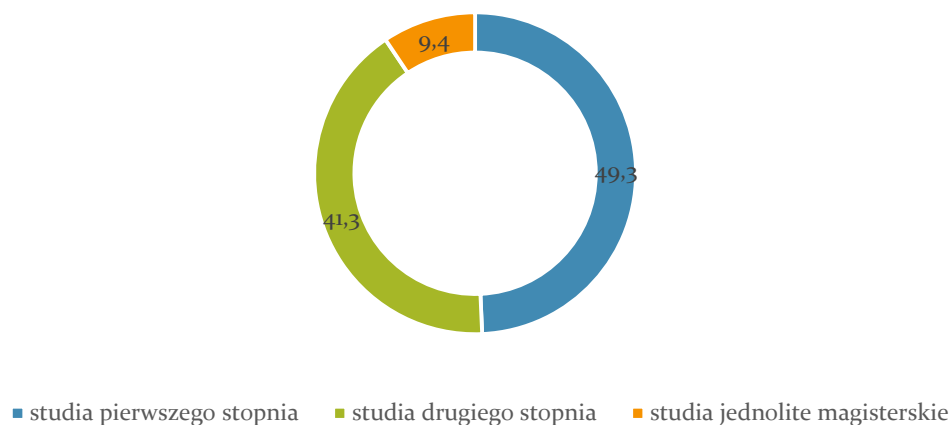
Wykres 1. Rok ukończenia studiów (%)

W badaniu udział wzięli przede wszystkim absolwenci studiów stacjonarnych (66,5%). Mając na uwadze rodzaj studiów – w badaniu udział wzięli głównie absolwenci studiów

² Dz.U. 2018 poz. 1000

drugiego stopnia (49,3%). Absolwentów studiów pierwszego stopnia było 41,3%. Absolwenci jednolitych studiów magisterskich stanowili 9,4% ogółu badanych osób.

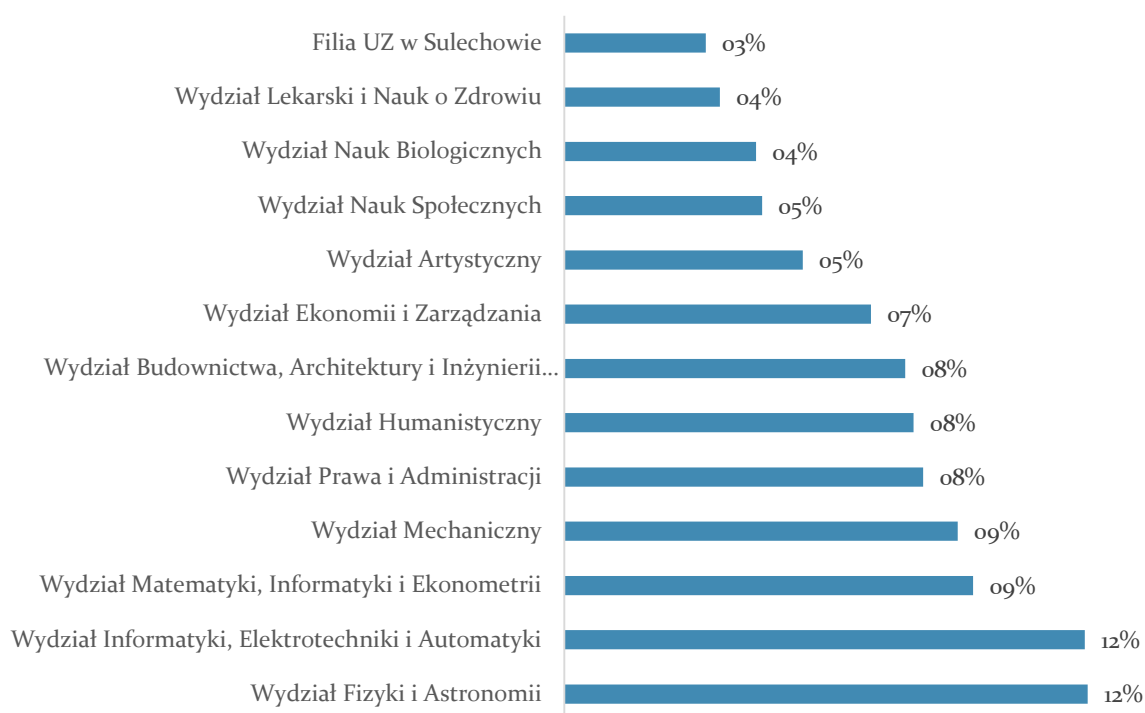
Tryb studiów

Wykres 2. Rodzaj ukończonych studiów (%)

Analizując odsetek wypełnionych ankiet w stosunku do liczby absolwentów, którzy ukończyli studia na poszczególnych wydziałach najliczniej udział w badaniu wzięli absolwenci wydziałów: Fizyki i Astronomii (12%), Informatyki, Elektrotechniki i Automatyki (11,9%) oraz Matematyki, Informatyki i Ekonometrii (9,4%). W najmniejszym stopniu na prośbę o wzięcie udziału w badaniu odpowiedzieli natomiast absolwenci wydziałów: Nauk Społecznych (4,5%), Nauk Biologicznych (4,4%), Lekarskiego i Nauk o Zdrowiu (3,6%) oraz Filii Uniwersytetu Zielonogórskiego w Sulechowie (3,2%). Szczegółowy rozkład udziału badanych w ogóle absolwentów wydziałów został zilustrowany na wykresie.

Udział badanych w liczbie absolwentów Wydziałów

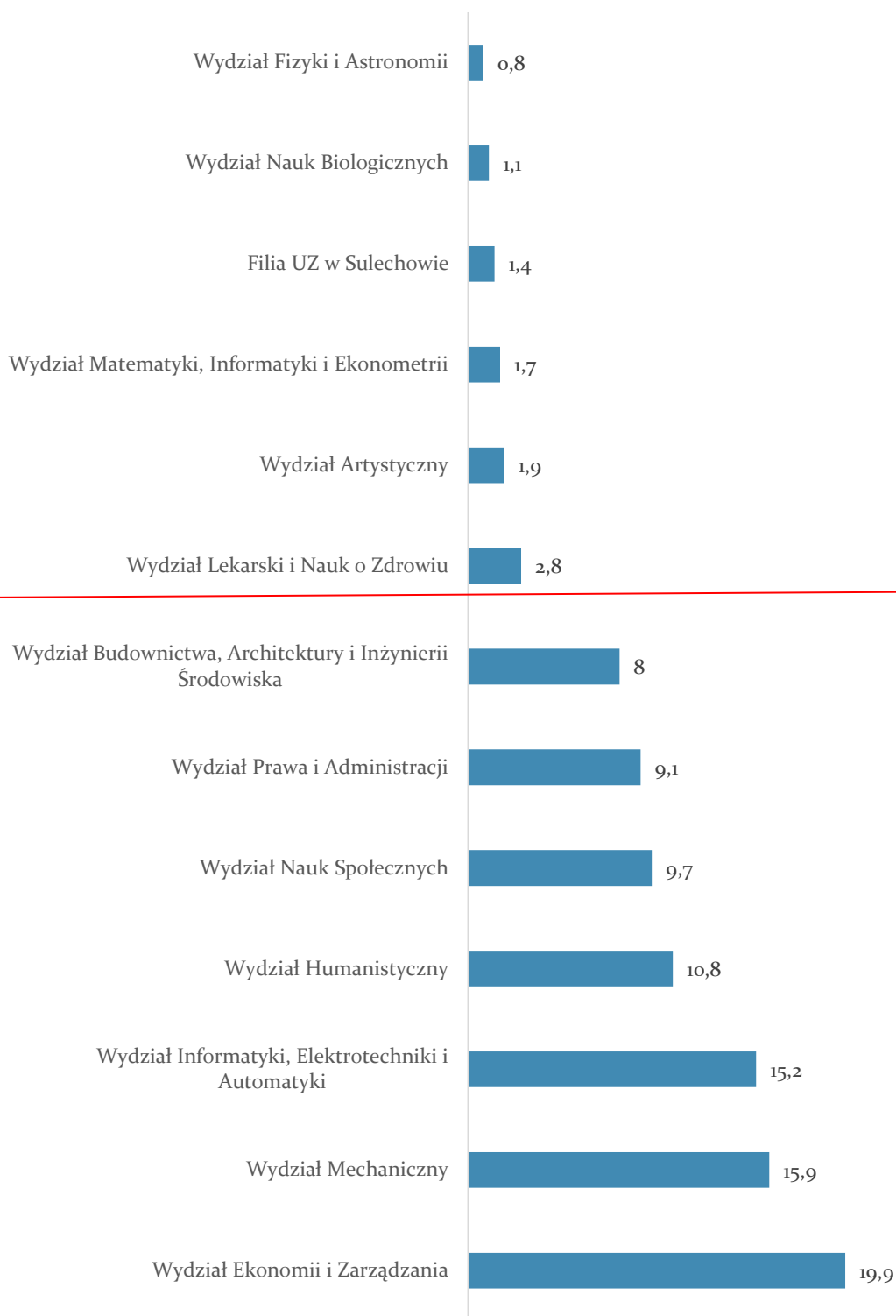

Wykres 3. Udział liczby badanych w liczbie absolwentów danego Wydziału (%)

Spośród wszystkich badanych najbardziej licznie ankietę wypełnili absolwenci Wydziału Ekonomii i Zarządzania (19,9%), Wydziału Mechanicznego (15,8%), Wydziału Informatyki, Elektrotechniki i Automatyki (15,2%), Wydziału Humanistycznego (10,8%), Wydziału Nauk Społecznych (9,7%) i Wydziału Prawa i Administracji (9,1%). Najmniejszy odsetek absolwentów, którzy podzielili się z nami swoją opinią na temat Uniwersytetu Zielonogórskiego i swoich losów zawodowych, to absolwenci Wydziału Fizyki i Astronomii (0,8%), Wydziału Nauk Biologicznych (1,1%), Filii UZ w Sulechowie (1,4%) oraz Wydziału Matematyki, Informatyki i Ekonometrii (1,7%).

Mając na uwadze reprezentację statystyczną, pomimo wysokiego udziału badanych wśród absolwentów danego Wydziału do dalszych analiz wyłączono Wydziały, gdzie liczba wypełnień ankiety nie przekroczyła 8 proc. w odniesieniu do wszystkich wypełnień (czyli WFIA, WNB, Filii UZ w Sulechowie, WMIE, WA oraz WLiNoZ) .

Wydział

Wykres 4. Ukończony wydział (%)

Tabela 1. Ukończony kierunek studiów (%)

zarządzanie i inżynieria produkcji	7,0	filologia rosyjska	0,9
pedagogika	6,7	fizyka	0,9
informatyka	6,1	historia	0,9
administracja	5,5	informatyka i ekonometria	0,9
zarządzanie i inżynieria produkcji	5,3	matematyka	0,9
logistyka	5,1	filologia polska	0,8
mechanika i budowa maszyn	5,0	wychowanie fizyczne	0,8
budownictwo	4,4	energetyka	0,6
bezpieczeństwo i higiena pracy	3,6	kulturoznawstwo	0,6
prawo	3,4	literatura popularna i kreacja światów	0,6
bezpieczeństwo narodowe	3,1	resocjalizacja	0,6
inżynieria środowiska	2,6	sztuki wizualne	0,6
dziennikarstwo i komunikacja społeczna	2,5	automatyka i robotyka	0,6
psychologia	2,2	filologia germańska	0,6
praca socjalna	1,4	europaistyka i stosunki transgraniczne	0,3
filologia angielska	1,4	malarstwo	0,3
architektura	1,4	ochrona środowiska	0,3
elektrotechnika	1,1	ogrodnictwo	0,3
ekonomia	1,1	politologia	0,3
coaching i doradztwo filozoficzne	1,1	technologia żywienia i żywienie człowieka	0,3
edukacja artystyczna w zakresie sztuki	1,1	turystyka i rekreacja	0,3
inżynieria biomedyczna	1,1	pozostałe	13,3
socjologia	1,1		
biznes elektroniczny	0,9		

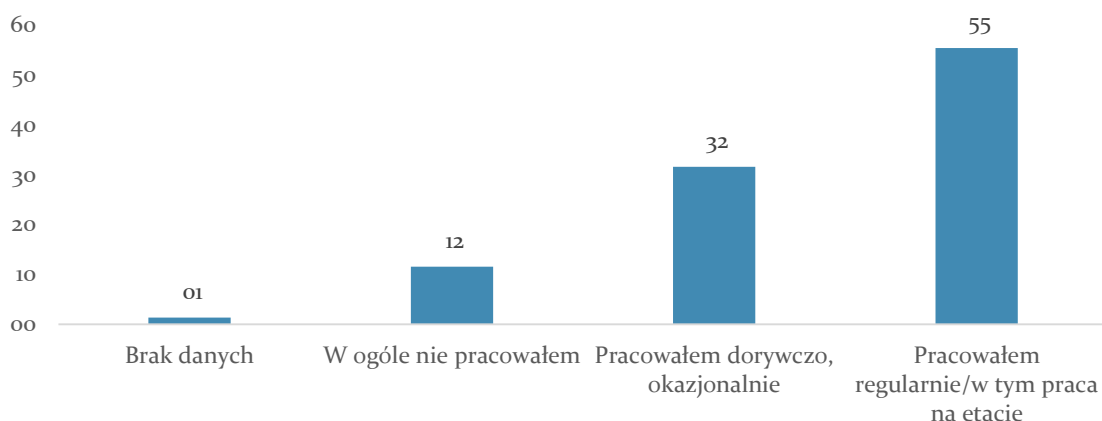
Aktywność na rynku pracy

W prezentowanych analizach kwestią kluczową jest aktywność zawodowa absolwentów. Pokazuje ona usytuowanie po ukończeniu studiów na rynku pracy i weryfikuje przygotowanie do niej w trakcie studiów. Zdobyte kompetencje i umiejętności zderzają się z oczekiwaniami pracodawców. Analiza tej relacji pozwala sformułować odpowiedź na pytanie na ile Uniwersytet kształcąc przyszłych pracowników uwzględnia potrzeby rynku pracy. O tej relacji informuje wiele wskaźników, które zostały zawarte w niniejszym projekcie.

Analizie poddane zostaną różne aspekty pracy (aktualna sytuacja zawodowa, forma zatrudnienia, zajmowane stanowisko, powiązanie wykonywanej pracy z kierunkiem studiów, zadowolenie z różnych wymiarów pracy, wynagrodzenie, czas poszukiwania pracy, korzystanie z różnych kanałów i ich skuteczność. Analizy rozpoczniemy od pracy wykonywanej w czasie studiów. Zmiany na rynku pracy i wcześniejsze badania dostarczają wiedzy o **coraz bardziej aktywnych zawodowo studentach**. Z wcześniejszych analiz wiemy także, iż w wielu przypadkach jest ona powiązana z pracą wykonywaną już po studiach.

Tylko nieliczni badani absolwenci (12,0%) nie podejmowali w czasie studiów żadnej pracy, najczęściej studenci pracowali regularnie - w tym na etacie (55,0%) lub dorywczo/okazjonalnie (32,0%). Porównując dane z wynikami uzyskanymi w latach poprzednich obserwujemy **stały wzrost odsetka pracujących regularnie** (w roku 2019 – 39,9%; 2020 – 47,2%; 2021 – 55,0%). Wzrost jest wyraźny, pomiędzy rokiem badania 2019 a 2021 przybyło ponad 15% deklarujących regularną pracę w czasie studiów. W największym stopniu zmiany dotyczą przepływu z kategorii pracy dorywczej/okazjonalnej do regularnej, odsetek studentów niepodjmujących w ogóle pracy wydaje się być stabilny (około 12%).

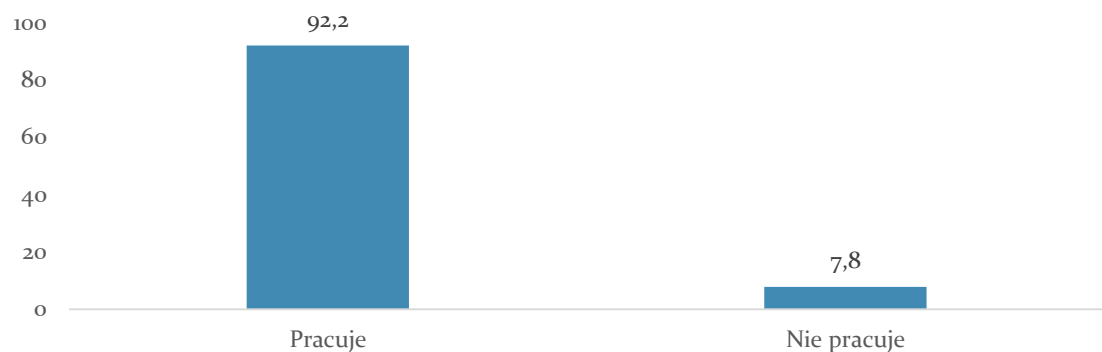
Podejmowanie pracy w trakcie studiów

Wykres 5. Aktywność zawodowa w trakcie studiów (%).

Chociaż ponad 92% absolwentów jest aktywnych zawodowo, to w trakcie badań nie pracowało ich 7,8%. W obecnej edycji badania obserwujemy nieznaczny wzrost liczby absolwentów pozostających poza rynkiem pracy. Można mówić o trendzie zmierzającym w kierunku niemal pełnego zatrudnienia absolwentów (badanie 2019 – 94,0% pracujących; 2020 – 99,7% pracujących), który został nieco zaburzony. Przyczyny takiego stanu rzeczy upatrujemy przede wszystkim w zmianach na rynku pracy powodowanych epidemią COVID-19. Wiele firm musiało ograniczyć zatrudnienie, inne z powodu epidemii na długi czas zaprzestawały prowadzenia działalności. Stopa bezrobocia w województwie lubuskim na koniec lipca 2021 wynosiła 5,5%³ i była nieco niższa od odnotowanej w tym samym czasie roku 2020, wynoszącej 6,1%, co świadczy o odbudowywaniu się po kryzysie rynku pracy.

Aktualna aktywność zawodowa

Wykres 6. Aktualna aktywność zawodowa (%).

³ US Zielona Góra, stat.gov.pl (12.09.2021)

Aktywni zawodowo w momencie badania byli częściej absolwenci rocznika 2019. Ponadto zwiększyła się aktywność zawodowa absolwentów studiów I stopnia pomiędzy rocznikami analizowanymi w badaniu⁴. Przy analizowaniu tych wyników należy wziąć pod uwagę fakt, że dla absolwentów 2018 pytano o sytuację po 3 latach od ukończenia studiów, a w przypadku absolwentów 2019 – po dwóch.

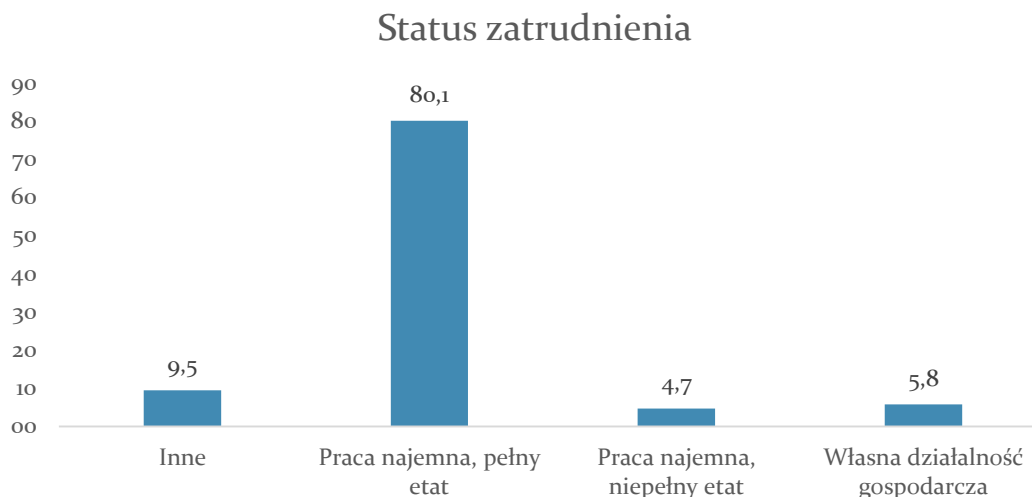
Wykres 7. Aktualna aktywność zawodowa absolwentów poszczególnych roczników i form studiów (%)

Dominującą formą zatrudnienia absolwentów jest praca najemna na pełny etat (80,0%) i ta sytuacja nie zmienia się od wielu lat⁵. W porównaniu do wcześniejszych badań spadł nieco odsetek osób prowadzących własną działalność gospodarczą (2021 – 6,0%; 2020 – 10,1%; 2019 – 9,9%). Przypuszczamy, że w tym segmencie zatrudnienia należy upatrywać zwiększonego odsetka osób bezrobotnych wśród absolwentów, gdyż ten segment w największym stopniu odczuł konsekwencje ograniczeń prowadzenia działalności powodowanych epidemią COVID-19.

Samozatrudnienie częściej deklarowali absolwenci rocznika 2019 niż 2018. Dla absolwentów studiów I stopnia relacja ta wyniosła 6,9% : 4,5%; dla absolwentów studiów II stopnia – 6,2%:3,7%.

⁴ Porównując te wskazania z danymi uzyskanymi w Ogólnopolskim systemie monitorowania Ekonomicznych Losów Absolwentów szkół wyższych (ELA) dla absolwentów badanych roczników odnotowano: 88,7% absolwentów studiów I stopnia na UZ aktywnych zawodowo w jakiegokolwiek formie do momentu badania, 94,5% absolwentów studiów II stopnia (dla absolwentów 2018r.). Dla absolwentów rocznika 2019 było to odpowiednio: 76,7% absolwentów studiów I stopnia, 93,4% absolwentów studiów II stopnia i 87,3% absolwentów jednolitych studiów magisterskich. Tym samym dane te pozostają na bardzo zbliżonym poziomie.

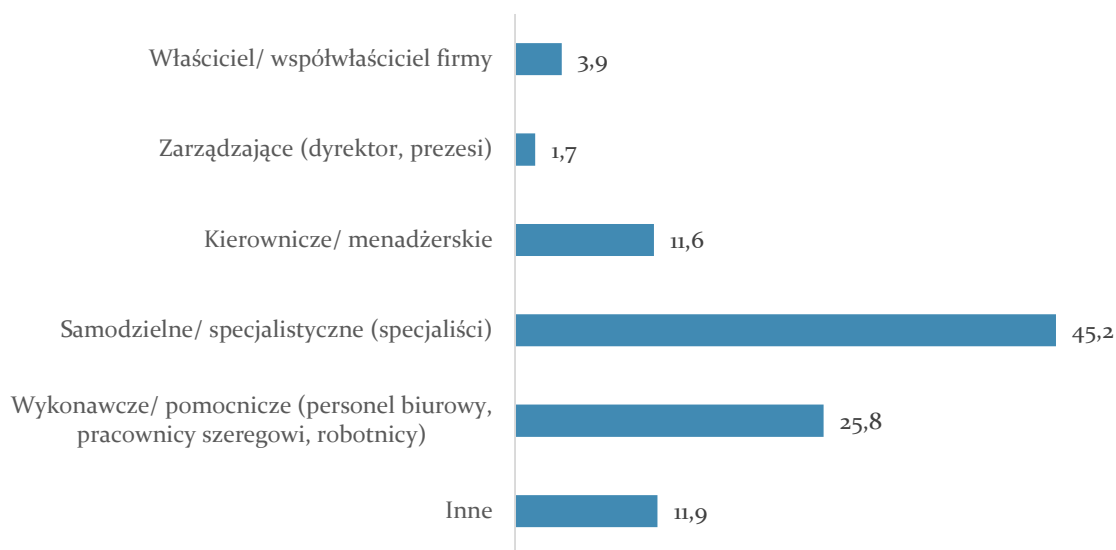
⁵ W raporcie ELA zarejestrowano dla absolwentów studiów I stopnia – 79,8% i 68,% osób pracujących na umowę o pracę (odpowiednio: 2018 i 2019), dla absolwentów studiów II stopnia – 89,5% i 86,4% i dla absolwentów jednolitych studiów magisterskich (2019) – 81,9%. W przypadku samozatrudnienia zarejestrowano dla absolwentów studiów I stopnia – 8,4% osób (2018) i 6,0% (2019); dla absolwentów studiów II stopnia – odpowiednio: 4,6% i 6,0% oraz dla absolwentów jednolitych studiów magisterskich (10,8%).

Wykres 8. Status zatrudnienia (%).

Badani absolwenci są na początku swojej kariery zawodowej. Przypomnijmy, że prosimy ich o podzielenie się faktami i opiniami dotyczącymi ich sytuacji zawodowej dwa lub trzy lata od ukończenia studiów. Z drugiej strony wykształcenie uniwersyteckie daje im kompetencje do zajmowania adekwatnych do wykształcenia pozycji zawodowych. Obecne stanowisko pracy informuje, na ile często udaje się uzyskać zatrudnienie adekwatne do poziomu wykształcenia. Nieco ponad jedna czwarta badanych (26,0%) swoją pracę zawodową rozpoczęła od stanowisk wykonawczych, pomocniczych (personel biurowy, pracownicy szeregowi, robotnicy). Najprawdopodobniej w tej pracy absolwenci nie wykorzystują w pełni swojej wiedzy i kompetencji, co lokuje ich poniżej możliwości, które uzyskali w trakcie kształcenia. Sytuacja ta nie zmienia się, odsetek zajmujących stanowiska wykonawcze i pomocnicze jest zbliżony w kolejnych edycjach badania (2019 – 25,3%; 2020 – 28,4%; 2021 – 26,0%). Równie stabilne jest uzyskiwanie przez absolwentów innych stanowisk i tak **stanowiska samodzielne/specjalistyczne zajmuje 45,0% badanych** (2019 – 43,8%; 2020 – 47,0%). **Stanowiska kierownicze/menadżerskie wskazywało natomiast 12,0% badanych** (2019 – 13,7%; 2020 – 12,1%), a stanowiska zarządzające (dyrektorzy/prezesi) kolejne 2,0% (2019 – 3,0%; 2020 – 1,0%). Właściciele/ współwłaściciele firm stanowili 4,0% badanych osób (2019 – 5,6%; 2020 – 6,3%).

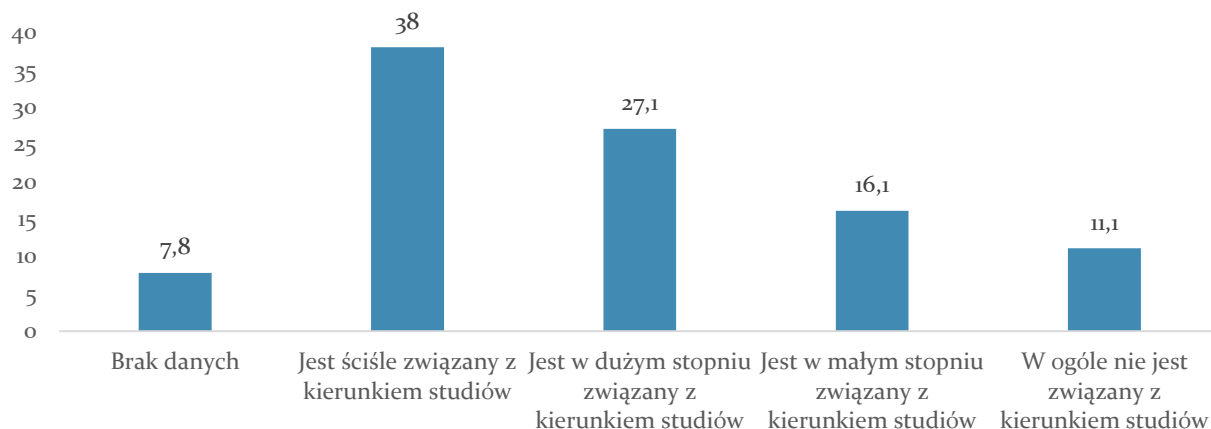
Stanowisko

Wykres 9. Aktualne stanowisko pracy (%).

Dopasowanie systemu edukacyjnego do potrzeb rynku pracy jest jednym z poważniejszych problemów, z którym system edukacyjny mierzy się niemal od początku swojego istnienia. „Nadprodukcja” absolwentów jednych kierunków i niedobór w innych np. pielęgniarek czy lekarzy powoduje poważne problemy w systemie opieki zdrowotnej. Większe dopasowanie to niższe koszty pracy, brak potrzeby przekwalifikowywania się już na początku drogi zawodowej. Większe dopasowanie świadczy także o elastyczności systemów edukacyjnych, które uwzględniają w programach kształcenia pojawiające się trendy na rynku pracy. W szybko zmieniającym się otoczeniu technologicznym nie sposób uwzględnić w procesie kształcenia wszystkich „nowinek”, szkolnictwo wyższe skazane jest na podążanie krok za rynkiem pracy. W badaniu miarą dopasowania systemu edukacyjnego do rynku pracy było pytanie dotyczące zgodności wykonywanej tuż po zakończeniu studiów pracy z kierunkiem studiów. Ponad 65% badanych absolwentów deklaruje, że ich praca jest ściśle (38,0%) lub w dużym stopniu (27,1%) powiązana z ukończonym kierunkiem studiów. Porównując uzyskane wyniki do lat ubiegłych (2019 i 2020) można mówić o stabilnym poziomie bardzo dużego powiązania kierunku studiów z wykonywanym zawodem (2019 – 30,0%; 2020 – 38,2%; 2021 - 38,0%), utrzymującym się malejącym trendem braku jakiegokolwiek powiązania (2019 – 15,5%; 2020 – 16,1%; 2021 – 11,1%). Uwzględniając pozostałe odpowiedzi można sformułować wniosek o dość wysokim wskaźniku powiązania uzyskanego wykształcenia z wykonywanym zawodem (suma odpowiedzi ściśle i w dużym stopniu powiązany: 2019 – 59,0%; 2020 – 69,0%; 2021 – 65,0%).

Powiązanie aktywności z kierunkiem studiów

Wykres 10. Powiązanie aktywności zawodowej z kierunkiem studiów (%).

Oceniając zadowolenie absolwentów z różnych wymiarów pracy należy stwierdzić, że na początku swojej drogi zawodowej, mimo wyraźnego zróżnicowania ocen, badani nie odnoszą się zdecydowanie krytycznie do żadnego z prezentowanych w pytaniu aspektów (oceny pozytywne powyżej progu 50%). W analizie posługując się wartościami, które są sumą odpowiedzi zdecydowanie i raczej zadowolony), skoncentrujemy się na dwóch wyraźnie widocznych biegunach. **Absolwenci najbardziej cenią sobie relacje ze współpracownikami (87,5%), stabilność zatrudnienia (87,0%), formę zatrudnienia (85,9%), warunki pracy (85,6%) i relacje z przełożonymi (84,8%).** Wymienione wyżej czynniki dają poczucie pewności zatrudnienia w dobrym zespole, co jest niezwykle ważne dla rozpoczynających swoją karierę zawodową. Najniższy poziom zadowolenia dotyczy możliwości awansu (57,9%), wynagrodzenia (68,7%), możliwości doskonalenia zawodowego (69,8%) i zgodności pracy z posiadanymi kwalifikacjami (74,5%). Kwestie dopasowania wykonywanej pracy do kwalifikacji zostały bardziej szczegółowo omówione wyżej. W tym miejscu zajmiemy się pozostałymi trzema najniżej ocenianymi aspektami. Relatywnie większe niezadowolenie z możliwości awansu przypisujemy początkom kariery zawodowej i wiążącymi się z tym obiektywnymi kryteriami awansu, jak na przykład niezbędny staż pracy czy ocena dorobku zawodowego. Częściej wymogi formalne i ustalone ścieżki awansu zawodowego obowiązują pracowników sektora publicznego niż prywatnego. Z awansem wiąże się problematyka możliwości doskonalenia zawodowego, który w opiniach badanych absolwentów uzyskuje relatywnie gorsze oceny (69,8%). To naszym zdaniem także kwestia krótkiego stażu pracy absolwentów i z tego powodu braku możliwości doskonalenia zawodowego, który w przypadku uczestników obecnej edycji badania zderza się dodatkowo z ograniczeniami związanymi z pandemią. Odrębną kwestią jest mniejsze zadowolenie absolwentów

z uzyskiwanego wynagrodzenia (68,7%), co także naszym zdaniem wiąże się z początkiem kariery zawodowej absolwentów.

Zadowolenie z różnych wymiarów pracy

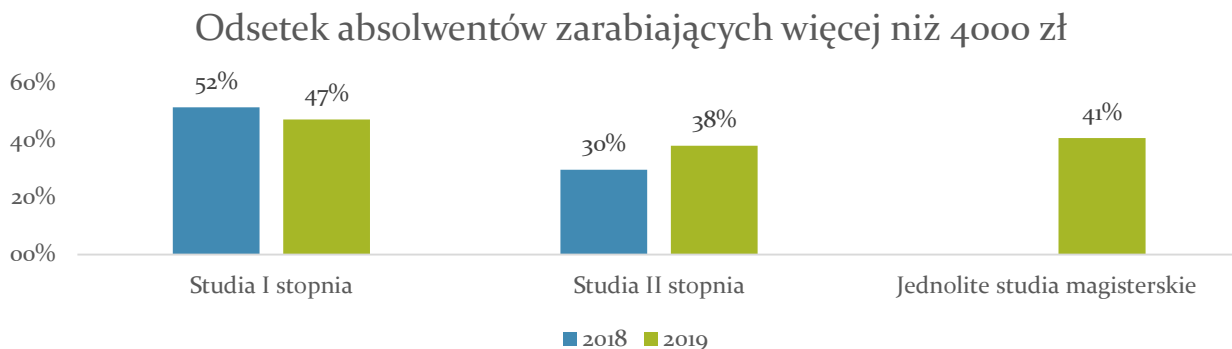

Wykres 11. Zadowolenie z różnych wymiarów pracy (%)

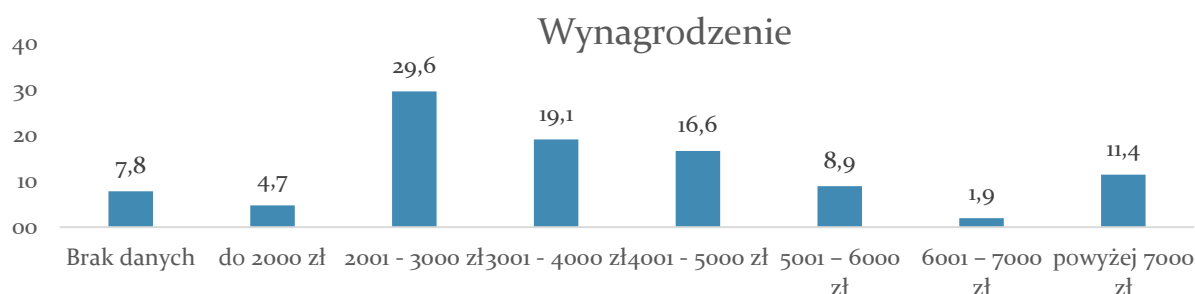
Ustalając poziom wynagrodzenia absolwentów pytamy o przeciętne miesięczne zarobki netto (na rękę) uzyskiwane w ciągu ostatnich 12 miesięcy. Tak jak w poprzednich badaniach także i tym razem odnieśliśmy uzyskiwane dochody do średniego wynagrodzenia netto w sektorze przedsiębiorstw zatrudniających pow. 9 osób, które w Polsce w sierpniu 2021 roku wynosiło 4208 zł⁶. **Dwa lub trzy lata po ukończeniu studiów 39,0% absolwentów uzyskuje dochody wyższe od średniej krajowej a 19,0% badanych zbliżone do średniej krajowej.** Pozostałe 35,0% badanych uzyskuje dochody równe lub niższe niż 3 tys. zł. Mimo, że średnia krajowa rośnie z perspektywy badań realizowanych w latach 2019 – 2021 **sytuację materialną absolwentów postrzegamy jako coraz lepszą. Świadczy o tym rosnący odsetek zarabiających powyżej tej średniej (2019 – 28,4%; 2020 – 36,0%; 2021 – 39,0%) i malejący zarabiających najmniej (2019 – 46,3%; 2020 – 39,7%; 2021 – 35,0%)⁷.**

⁶ dane GUS (stat.gov.pl - data dostępu: 19.09.2021)

⁷ Według danych ELA absolwenci studiów I stopnia zarabiali odpowiednio: 3526,4 zł (2018) i 3564,5 zł (2019). Absolwenci studiów II stopnia zarabiali natomiast odpowiednio: 3714,5 zł oraz 4177,2 zł. Absolwenci jednolitych studiów magisterskich z 2019 r. zarabiali 3560,2 zł.

Wykres 12. Odsetek absolwentów zarabiających więcej niż 4000 zł (%)

Wykres 13. Wynagrodzenie (%).

Czas poszukiwania pracy przez absolwentów weryfikuje rynkową wartość ich wykształcenia i kompetencji. Drugim ważnym kryterium wpływającym na znalezienie pracy jest obiektywna sytuacja na rynku pracy. Mimo komplikacji powodowanych epidemią, można powiedzieć, że jest ona dość stabilna i charakteryzuje się raczej niedoborami niż nadwyżkami pracowników. We wszystkich edycjach badania zwracamy uwagę na bardzo duże znaczenie pracy wykonywanej przez studentów w czasie studiów i kontynuowanie jej po zakończeniu edukacji. W niniejszym raporcie ustaliliśmy, że odsetek regularnie pracujących studentów sukcesywnie się zwiększa, a **dla 48,0% z nich pierwszą pracą po zakończeniu edukacji była kontynuacja pracy wykonywanej na studiach**. Taki model wchodzenia na rynek pracy jest coraz częściej praktykowany przez absolwentów UZ (2019 – 37,3%; 2020 – 45,7%; 2021 – 48,0%). Poszukującym pracy po zakończeniu studiów najczęściej zajmuje to do trzech miesięcy (33,0%). Nieco większy odsetek absolwentów składających takie deklaracje w latach ubiegłych (2019 – 37,8%; 2020 – 35,6%)

świadczy o tym, że łatwiej jest obecnie o pracę. Dłużej poszukujący pracy (powyżej 3 do 12 miesięcy) stanowi 10,0% badanych i ta kategoria jest niemal niezmienna od 2019 roku⁸.

Podsumowując możemy powiedzieć, że rozpoczęcie stałej pracy na studiach (zdajemy sobie sprawę, że nie zawsze jest to możliwe) daje absolwentom bardzo dobry start zawodowy. Zakładamy, że aktywność zawodowa studentów będzie stymulowana potrzebami rynku pracy, pracodawcy zdają sobie sprawę, że coraz trudniej o dobrego pracownika i dlatego poszukują go także wśród studentów, a nie tylko absolwentów.

Czas poszukiwania pracy

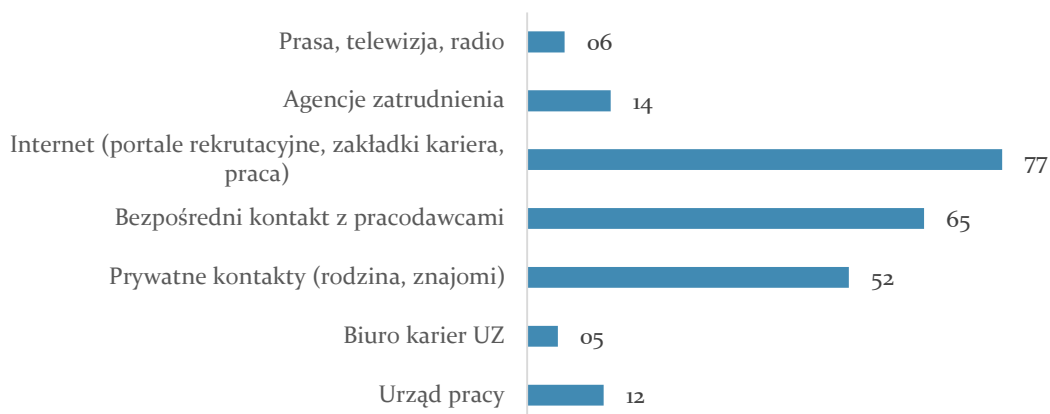
Wykres 14. Okres poszukiwania pracy po studiach (%).

Wśród najczęściej wykorzystywanych narzędzi w procesie poszukiwania pracy trzy z nich ugruntowały swoją pozycję i od kilku lat uzyskują podobne wskazania badanych. Najbardziej istotny dla absolwentów jest internet, który regularnie wskazywany jest przez ponad trzy czwarte badanych (2019 – 75,5%; 2020 – 75,6%; 2021 – 77,0%). Internet jest głównym i bardzo specyficznym źródłem informacji o miejscach pracy. Jego specyfika polega na tym, że każda instytucja czy firma oferująca miejsca pracy umieszcza informacje w sieci. Coraz częściej aplikowanie o pracę musi rozpocząć się wypełnieniem niezbędnych dokumentów zamieszczonych w internecie. Charakter zadanego w badaniu pytania nie pozwala ustalić z jakich źródeł internetowych absolwenci korzystają najczęściej. Bezpośredni kontakt z pracodawcą wskazywany

⁸ Według ELA absolwenci studiów I stopnia pracujący na studiach poszukiwali pracy średnio przez 1 miesiąc (2018) i 1,5 miesiąca (2019), podczas gdy absolwentom wcześniej niepracującym zajmowało to ok 4,5 mca (2018) i 6 mcy (2019). Po ukończeniu studiów II stopnia zarejestrowano odpowiednio: 2,5 mca i 0,6 mca oraz 10,3 mca i 6 mcy. Tendencja skracania czasu pracy dla osób wcześniej zatrudnionych oraz na osi czasu jest zbliżona do ustaleń z niniejszego projektu.

jest jako drugi z najczęściej stosowanych kanałów (2019 – 65,7%; 2020 – 63,6%; 2021 – 65,0%). Trzecim z najbardziej istotnych dla badanych kanałów w procesie poszukiwania pracy są prywatne kontakty (2019 – 55,0%; 2020 – 55,5%; 2021 – 52,0%). Tak jak w poprzednich latach niewielkie znaczenie przypisywane jest urzędowi pracy, agencji zatrudnienia, media czy Biuro Karier UZ.

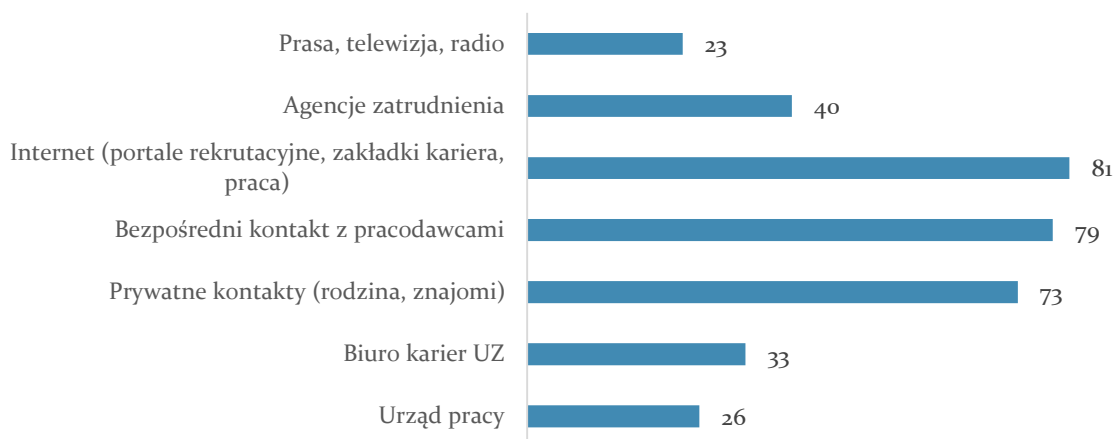
Częstotliwość wykorzystania narzędzi

Wykres 15. Częstotliwość wykorzystywania narzędzi w poszukiwaniu zatrudnienia (%)

Najczęściej wskazywane kanały poszukiwania pracy są też oceniane jako najbardziej skuteczne i tak 81,0% absolwentów jako najskuteczniejszy wskazuje internet, 79,0% bezpośrednie kontakty z pracodawcami i 73,0% prywatne kontakty (rodzina, znajomi). Najmniej skuteczne w opiniach badanych są media (23,0%) i urzędy pracy (26,0%), nieco lepsze oceny uzyskują agencje zatrudnienia (40,0%) i Biuro Karier UZ (33,0%).

Skuteczność narzędzi

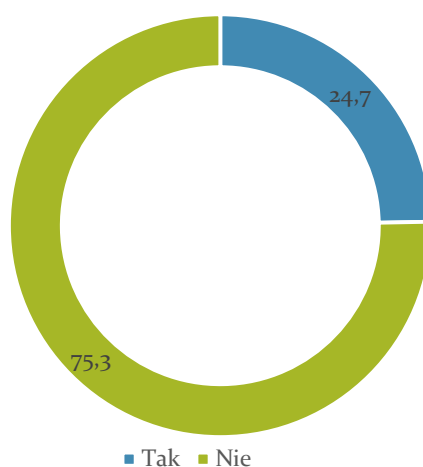
Wykres 16. Ocena skuteczności narzędzi w poszukiwaniu zatrudnienia (%).

Podejmowane kształcenie

Cechą współczesnych społeczeństw, a w kontekście badania karier zawodowych absolwentów Uniwersytetu Zielonogórskiego cechą współczesnych rynków pracy jest ciągła zmiana w zakresie technologii, komunikowania się, organizacji pracy. Taka sytuacja wymaga uzupełniania wiedzy i umiejętności pracowników. Z drugiej strony analiza przebiegu karier zawodowych pokazuje, że wykonywanie więcej niż jednego zawodu jest bardziej prawdopodobne niż tkwienie przez całą karierę przy jednym. Konieczność przekwalifikowania się staje się więc bardzo prawdopodobna. Przywołane wyżej uwarunkowania sprzyjają podejmowaniu przez pracowników różnych form dokoształcania.

Jednym z wątków analiz karier zawodowych absolwentów jest kształcenie po studiach. Interesuje nas na ile często i w jakiej formie to kształcenie ma miejsce. Sytuacja badanych jest specyficzna o tyle, że dopiero ukończyli studia (2 lub 3 lata temu) i rozpoczęli swoją pierwszą pracę, więc teoretycznie powinni być przygotowani do realizacji zadań zawodowych bez konieczności podejmowania nauki. Aktywność edukacyjna może wynikać z chęci dalszego kształcenia, konieczności uzupełnienia wiedzy lub przekwalifikowania się do innego niż wyuczony zawodu. Jedna czwarta badanych absolwentów deklaruje, że po ukończeniu studiów podjęła dalsze kształcenie w różnych formach.

Kształcenie po studiach

Wykres 17. Podejmowane kształcenie po ukończeniu studiów (%).

Podjęcie dalszego kształcenia po ukończeniu studiów deklaruje co trzeci absolwent studiów I stopnia (33,2%) i jednolitych studiów magisterskich (35,2%)⁹. Podjęcie nauki po ukończeniu studiów II stopnia deklaruje 16,3% badanych.

Najczęstszą formą kształcenia wśród badanych, którzy wskazali dalsze kształcenie są studia drugiego stopnia (50,5%) i studia podyplomowe (32,5%), rzadziej wybierane są studia I stopnia (10,1%) i kursy dokształcające (6,7%).

Zadowolenie ze studiów

Dotychczasowe analizy opierały się na szczegółowym opisie wielu wymiarów sytuacji zawodowej absolwentów. Stają się one pośrednio podstawą do oceny uczelni. W badaniu interesuje nas także uzyskanie bezpośredniej oceny wybranych aspektów przebiegu nauki. Pierwszy wymiar oceny wiąże się z dokonaniem ponownego wyboru kierunku studiów i uczelni. Zakładamy, że udzielający takiej odpowiedzi bardzo pozytywnie oceniają dokonane wcześniej wybory i jakość kształcenia. **Ponownie Uniwersytet Zielonogórski wybrałoby 77,0% badanych absolwentów, na ten sam kierunek zdecydowałoby się niewiele mniej badanych (67,0%).** Oba aspekty są jednymi z wyżej ocenianych, podobny poziom akceptacji uzyskuje jeszcze opinia, że **zdobyte na studiach umiejętności i wiedza dają możliwość podjęcia pracy w wielu miejscach (70,0%).** Ponadto 63,0% badanych jest przekonanych, że studia przygotowały ich do wykonywania wyuczonego zawodu, a także, że pracodawcy poszukują absolwentów ukończonych przez nich studiów. Przekonanie o dużej elastyczności zawodowej wyraziło 59,0% absolwentów. W nieco mniejszym stopniu badani zgadzają się z opiniami, że ukończenie studiów na Uniwersytecie Zielonogórskim daje szansę na satysfakcjonujące zarobki (49,0%) i że pracodawcy poszukują absolwentów ukończonej uczelni (48,0%).

⁹ Jest to rezultatem regulacji prawnych wymagających od absolwentów takich studiów jak psychologia, czy prawo zdobycie dodatkowych kwalifikacji uprawiających do podejmowania pracy w zawodzie.

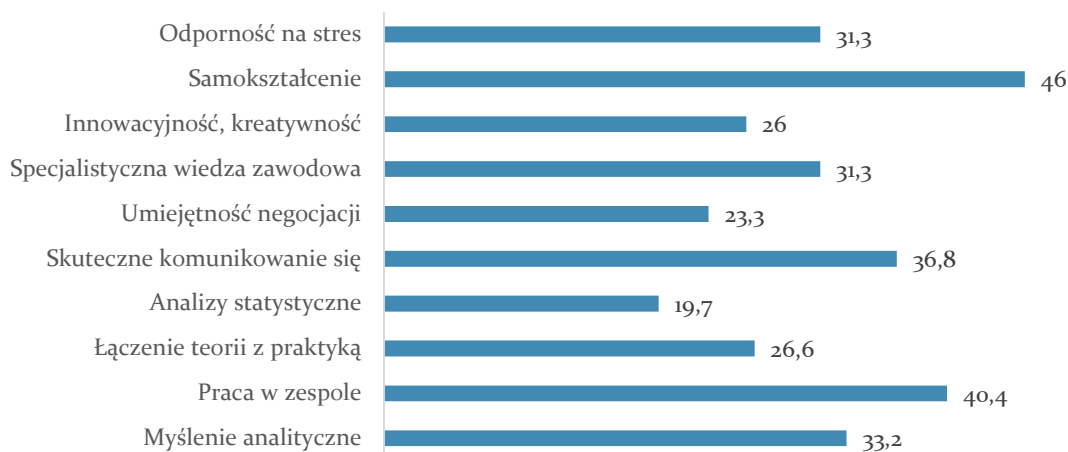
Opinie

Wykres 18. Opinie o ukończonych studiach (%).

Nowoczesne wykształcenie powinno uwzględniać przypisany do zawodu kanon wiedzy i umiejętności, a także pewnych uniwersalnych umiejętności, które zwiększają elastyczność na rynku pracy. Tak jak w latach ubiegłych zadaliśmy badanym pytanie, które z umiejętności z zaproponowanej listy udało im się przyswoić w czasie studiów. Najczęściej respondenci wymieniali samokształcenie (46,0%) i pracę w zespole (40,4%), następnie skuteczne komunikowanie się (36,8%) i myślenie analityczne (33,2%). W dalszej kolejności badani deklarowali przyswojenie specjalistycznej wiedzy zawodowej (31,3%) i odporność na stres (31,3%). Największe deficyty we własnych umiejętnościach badani dostrzegali w analizach statystycznych (19,7%), umiejętnościach negocjacji (23,3%), innowacyjności i kreatywności (26,0%) a także w łączeniu teorii z praktyką (26,6%). Warto zwrócić uwagę, że nawet najwyższe wskazania dotyczące przyswojonych umiejętności ani razu nie przekroczyły 50%, co oznacza, że większość studentów ma spore braki w wielu bardzo przydatnych w pracy umiejętnościach.

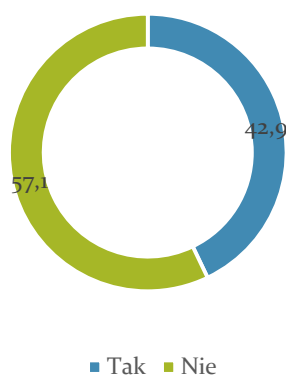
Umiejętności

Wykres 19. Zdobyte umiejętności (%)

Ocena treści nauczania i wskazanie przez absolwentów ich deficytów jest bardzo istotne, tym bardziej, że dokonywana jest z punktu widzenia pracownika. Ta perspektywa pozwala na konfrontację uzyskanych w salach uniwersyteckich umiejętności z niezbędnymi na określonym stanowisku w konkretnych firmach czy instytucjach. Konieczność uwzględnienia dodatkowych umiejętności w kształceniu uniwersyteckim zgłosiło 43,0% absolwentów.

Opinie o dodatkowych umiejętnościach

Wykres 20. Opinia o konieczności uwzględnienia dodatkowych umiejętności w programie studiów (%)

Bez względu na wydział oczekiwania dotyczące dodatkowych umiejętności można podzielić na cztery kategorie. Pierwsza z nich dotyczy realizacji większej ilości zajęć praktycznych. Słowo praktyka jest w wypowiedziach badanych odmiennie we wszystkich przypadkach i występuje

w formie ogólnych stwierdzeń typu „więcej praktyki, wiedzy specjalistycznej, mniej teorii” a także w kontekście nauki konkretnego zawodu.

Druga kategoria wiąże się z umiejętnościami miękkimi i bez względu na kierunek mają one charakter uniwersalny. Dotyczą autoprezentacji, komunikacji w grupie, przygotowania do rozmowy kwalifikacyjnej czy umiejętności wystąpień publicznych. Bez względu na ukończony wydział tego typu umiejętności zawsze są potrzebne a ich waga wzrasta w miarę osiągania pozycji zawodowych, które łączą się z zarządzaniem zespołami ludzkimi.

Trzecia kategoria to kompetencje informatyczne, tego typu braki pojawiły się na niektórych kierunkach i dotyczyły najczęściej programów dedykowanych konkretnym specjalnościom. Wymieniano na przykład programowanie robotów przemysłowych, zarządzanie systemami operacyjnymi, obsługa aplikacji do nauczania zdalnego, posługiwanie się programami prawniczymi, itp.

Czwarta wyróżniona kategoria to wszystkie inne potrzeby związane z umiejętnościami, formułowane w sposób bardziej ogólny np. „kształcić intensywniej w wybranej specjalizacji” lub szczegółowy „rzetelnie przedstawić program, aby przyszły absolwent wiedział czego może się spodziewać...”.

Trzy najczęściej wymieniane braki w umiejętnościach: praktyka, kompetencje miękkie i informatyczne, tworzą kanon absolutnie niezbędnych umiejętności na współczesnym rynku pracy. Opinie absolwentów świadczą o tym, że warto zmieniając programy studiów o nich pamiętać.

Zakończenie studiów nie musi oznaczać zerwania relacji ze swoją byłą uczelnią. W wielu przypadkach absolwenci i szkoły wyższe starają się, aby relacje nadal istniały i dotyczyły wielu płaszczyzn. W interesie uczelni jest przekazywanie informacji byłym studentom o ofercie kształcenia podyplomowego i zachęcanie ich do uczestnictwa w wykładach otwartych czy wydarzeniach artystycznych. W badaniu wskaźnikiem relacji byłych studentów z uczelnią uczyniliśmy oczekiwania absolwentów wobec Uniwersytetu Zielonogórskiego. Uzyskane wyniki informują, że im proponowane są bardziej regularne formy utrzymywania kontaktów z byłymi studentami, tym mniejsze nimi zainteresowanie. Przesyłania newslettera dedykowanego absolwentom oczekuje 4,0% badanych, uruchomienia specjalnej platformy 9,0%, informacji na temat wydarzeń naukowych i artystycznych 12,0% i informacji na temat studiów dyplomowych 29,0%. Tak jak w poprzednich latach (2019 – 42,4%; 2020 – 40,2%) najwięcej absolwentów w obecnej edycji badania nie precyzuje swoich oczekiwań wobec Uniwersytetu Zielonogórskiego

(44,0%). Struktura oczekiwań wobec uczelni jest ugruntowana, zaprezentowaną prawidłowość i podobne wyniki obserwowaliśmy także w poprzednich latach. W tym miejscu można przytoczyć jeszcze inny wskaźnik zainteresowania uczelnią a mianowicie branie udziału w badaniach absolwentów. W każdym roku odsetek uczestników jest niewielki.

Mimo, że oczekiwania studentów nie wykazują bardzo dużego zainteresowania ofertami swojej byłej uczelni, uważamy, że uniwersytet powinien starać się utrzymywać kontakt i budować dobre relacje ze swoimi absolwentami. Ten proces powinien rozpoczynać się jeszcze w trakcie studiów.

Oczekiwania wobec UZ

Wykres 21. Oczekiwania wobec Uniwersytetu Zielonogórskiego (%).

Wnioski

Uzyskane w badaniu wyniki ilustrują, że obserwowane prawidłowości dotyczące losów zawodowych absolwentów UZ są stabilne. Z drugiej natomiast strony – badanie, w którym to absolwenci sami decydują o udziale w badaniu (samorekrutacja) pozwalają odnosić wyniki danego pomiaru tylko do kategorii absolwentów, którzy wypełnili ankietę.

Aktywność na rynku pracy

- *Obserwujemy coraz większą aktywność zawodową w czasie studiów. Tylko nieliczni badani absolwenci (12,0%) nie podejmowali w czasie studiów żadnej pracy, najczęściej pracowali regularnie w tym na etacie (55,0%) lub dorywczo/okazjonalnie (32,0%).*
- *Ponad 92% absolwentów aktualnie jest aktywnych zawodowo, a nie pracowało w trakcie badań 7,8%. W obecnej edycji badania obserwujemy wzrost absolwentów pozostających poza rynkiem pracy.*
- *Dominującą formą zatrudnienia absolwentów jest praca najemna na pełny etat (80,0%) i ta sytuacja się nie zmienia od wielu lat. W porównaniu do lat ubiegłych spada nieco odsetek osób prowadzących własną działalność gospodarczą (2021 – 6,0%; 2020 – 10,1%; 2019 – 9,9%).*
- *Nieco ponad jedna czwarta badanych (26,0%) swoją pracę zawodową rozpoczęła od stanowisk wykonawczych, pomocniczych (personel biurowy, pracownicy szeregowi, robotnicy), jednocześnie stanowiska samodzielne/specjalistyczne zajmuje 45,0% badanych. Stanowiska kierownicze/menadżerskie zajmuje 12,0% badanych, zarządzające (dyrektorzy/prezesi) 2,0%. Właściciele/ współwłaściciele firm stanowili w świetle deklaracji badanych 4,0%*
- *Ponad 65% badanych absolwentów deklaruje, że ich praca jest ściśle (38,0%) lub w dużym stopniu (27,1%) powiązana z ukończonym kierunkiem studiów.*
- *Oceniając zadowolenie absolwentów z różnych wymiarów pracy należy stwierdzić, że na początku swojej drogi zawodowej, mimo wyraźnego zróżnicowania ocen, badani dobrze oceniają wszystkie prezentowane w pytaniu aspekty (oceny pozytywne powyżej progu 50%). Absolwenci najbardziej cenią sobie relacje ze współpracownikami (87,5%), stabilność zatrudnienia (87,0%), formę zatrudnienia (85,9%), warunki pracy (85,6%) i relacje z przełożonymi (84,8%). W mniejszym stopniu dobrze oceniane są: poziom zadowolenia dotyczący możliwości awansu (57,9%), wynagrodzenia (68,7%), możliwości*

doskonalenia zawodowego (69,8%) i zgodności pracy z posiadanymi kwalifikacjami (74,5%).

- Dwa lub trzy lata po ukończeniu studiów 39,0% absolwentów uzyskuje dochody wyższe od średniej krajowej a 19,0% badanych zbliżone do średniej krajowej. Pozostali 35,0% uzyskują dochody równe lub niższe niż 3 tys.
- Mimo, że średnia krajowa rośnie z perspektywy badań realizowanych w latach 2019 – 2021 sytuacja materialną absolwentów jest coraz lepsza. Świadczy o tym rosnący odsetek zarabiających powyżej średniej i malejący zarabiających najmniej;
- Dla 48,0% badanych pierwszą pracą po zakończeniu edukacji była kontynuacja pracy wykonywanej na studiach.
- Poszukującym pracy po zakończeniu studiów najczęściej zajmuje to do 3 miesięcy (33,0%). Dłużej poszukujący pracy (powyżej 3 do 12 miesięcy) stanowią 10,0% badanych i ta kategoria jest niemal niezmienna od 2019 roku.
- Wśród najczęściej wykorzystywanych narzędzi w procesie poszukiwania pracy trzy z nich ugruntowały swoją pozycję i od kilku lat uzyskują podobne wskazania badanych. Najbardziej istotny dla absolwentów jest internet, który regularnie wskazywany jest przez ponad trzy czwarte badanych;
- Najczęściej wskazywane kanały poszukiwania pracy są też oceniane jako najbardziej skuteczne i tak 81,0% absolwentów jako najskuteczniejszy wskazuje internet, 79,0% bezpośrednie kontakty z pracodawcami i 73,0% prywatne kontakty (rodzina, znajomi).

Podjęmowane kształcenie

- Jedna czwarta badanych absolwentów deklaruje, że po ukończeniu studiów podjęła dalsze kształcenie w różnych formach.
- Najczęstszą formą kształcenia wśród badanych, którzy wskazali dalsze kształcenie są studia drugiego stopnia (50,5%) i studia podyplomowe (32,5%), rzadziej wybierane są studia I stopnia (10,1%) i kursy dokształcające (6,7%).

Zadowolenie ze studiów

- Ponownie Uniwersytet Zielonogórski wybrałoby 77,0% badanych absolwentów, na ten sam kierunek zdecydowałoby się niewiele mniej badanych (67,0%).
- Opinie, że zdobyte na studiach umiejętności i wiedza dają możliwość podjęcia pracy w wielu miejscach wyraziło 70,0% badanych absolwentów.

- *Ponadto 63,0% badanych jest przekonanych, że studia przygotowały ich do wykonywania wyuczonego zawodu, a także, że pracodawcy poszukują absolwentów ukończonych przez nich studiów.*
- *Przekonanie o dużej elastyczności zawodowej żywi 59,0% absolwentów.*
- *Spośród najlepiej w czasie studiów przyswojonych umiejętności respondenci najczęściej wymieniali samokształcenie (46,0%) i pracę w zespole (40,4%), następnie skuteczne komunikowanie się (36,8%) i myślenie analityczne (33,2%).*
- *Największe deficyty we własnych umiejętnościach badani dostrzegali w analizach statystycznych (19,7%), umiejętnościach negocjacji (23,3%), innowacyjności i kreatywności (26,0%) a także w łączeniu teorii z praktyką (26,6%).*
- *Konieczność uwzględnienia dodatkowych umiejętności w kształceniu uniwersyteckim zgłosiło 43,0% absolwentów.*
- *Bez względu na wydział oczekiwania dotyczące dodatkowych umiejętności można podzielić na cztery kategorie. Pierwsza z nich dotyczy realizacji większej ilości zajęć praktycznych. Druga kategoria wiąże się z umiejętnościami miękkimi i bez względu na kierunek mają one charakter uniwersalny. Trzecia kategoria to kompetencje informatyczne. Czwarta wyróżniona kategoria to wszystkie inne potrzeby związane z umiejętnościami, formułowane w sposób bardziej ogólny.*
- *Absolwenci w niewielkim stopniu są zainteresowani podtrzymywaniem kontaktów z uczelniami po ukończeniu studiów.*

Spis wykresów

Wykres 1. Rok ukończenia studiów (%)	5
Wykres 2. Rodzaj ukończonych studiów (%)	6
Wykres 3. Udział liczby badanych w liczbie absolwentów danego Wydziału (%)	7
Wykres 4. Ukończony wydział (%)	8
Wykres 5. Aktywność zawodowa w trakcie studiów (%).....	11
Wykres 6. Aktualna aktywność zawodowa (%).	11
Wykres 7. Aktualna aktywność zawodowa absolwentów poszczególnych roczników i form studiów (%)	12
Wykres 8. Status zatrudnienia (%).	13
Wykres 9. Aktualne stanowisko pracy (%).	14
Wykres 10. Powiązanie aktywności zawodowej z kierunkiem studiów (%).	15
Wykres 11. Zadowolenie z różnych wymiarów pracy (%)	16
Wykres 12. Odsetek absolwentów zarabiających więcej niż 4000 zł (%)	17
Wykres 13. Wynagrodzenie (%).	17
Wykres 14. Okres poszukiwania pracy po studiach (%).	18
Wykres 15. Częstotliwość wykorzystywania narzędzi w poszukiwaniu zatrudnienia (%).....	19
Wykres 16. Ocena skuteczności narzędzi w poszukiwaniu zatrudnienia (%).	19
Wykres 17. Podejmowane kształcenie po ukończeniu studiów (%).	20
Wykres 18. Opinie o ukończonych studiach (%).	22
Wykres 19. Zdobyte umiejętności (%)	23
Wykres 20. Opinia o konieczności uwzględnienia dodatkowych umiejętności w programie studiów (%)	23
Wykres 21. Oczekiwania wobec Uniwersytetu Zielonogórskiego (%).	25